

TEATR NARODOWY

„Ambiwalentne, migotliwe przesłanie dramatu sytuuje się pomiędzy nadzieją i rozpaczą; między wszechmocą i obłędem; między ludzkim dążeniem do bycia jak Bóg i niemożnością uporania się z własną nędzą” – pisze Małgorzata Grzegorzewska w tekście poświęconym Szekspirowskiej *Burzy*.

Małgorzata Grzegorzewska, *Pustelnik czy wyrzutek?* [fragment; pełen tekst zamieszczony jest w programie przedstawienia]

W tradycyjnych interpretacjach tekstu [*Burzy* Williama Shakespeare'a] zwykło się podkreślać różnicę pomiędzy lucyferyczną magią Sykoraks i wiedzą tajemną Prospera, lecz dziś wielu badaczy zwraca uwagę na uderzające podobieństwo, być może nawet pokrewieństwo pozornie przeciwstawnych postaci. Przedziwna symetria sprawia, że zaczynamy uważniej przyglądać się księciu. Choć Prospero próbuje przekonać nas o swej wszechmocy, od początku zdany był przecież na łaskę Kalibana, który pokazał mu, gdzie szukać wody zdatnej do picia i gdzie rosną rośliny dające jadalne jagody. Przeżył. Może nawet wydawać się, że w końcu znalazł w księgach upragnioną mądrość, lecz czy jego sen o potędze nie jest tylko majakiem szaleńca? Ambiwalentne, migotliwe przesłanie dramatu sytuuje się pomiędzy nadzieją i rozpaczą; między wszechmocą i obłędem; między ludzkim dążeniem do bycia jak Bóg i niemożnością uporania się z własną nędzą.

Szaleństwo bywa zaraźliwe. Deliryczne wizje księcia udzielają się innym rozbitkom. Gdy nęka ich głód, ich oczom ukazują się duchy krzątające się wokół suto zastawionych stołów, lecz gdy ktoś próbuje sięgnąć po jedzenie, fatamorgana znika. Opis przedziwnej uczty zawarty w *Burzy* przypomina historię obrazów Zeuksisa, do których zlatywały się ptaki, by dziobać namalowane winogrona. Oszukane przez sztukę, konały z pragnienia. Tak samo jest z każdym, kto zwodzi sam siebie, tkwiąc w urojonym świecie. Zadaniem teatru jest zaś budzić z letargu, a nie karmić ułudą. Zadaniem sztuki nie jest udawanie prawdy, lecz nakłanianie do spojrzenia w lustro. Tylko wtedy będzie miała ona moc uzdrawiania.

MAŁGORZATA GRZEGORZEWSKA – anglistka, szekspirolog, wykładowca w Instytucie Anglistyki Uniwersytetu Warszawskiego. Zajmuje się literaturą i kulturą okresu Renesansu, w szczególności dramatem elżbietańskim i poezją metafizyczną. Jest autorką książek: *Scena we krwi. Williama Szekspira tragedia zemsty* (2006), *Kamienny ołtarz. Horyzonty metafizyczne w dramacie antycznym i tragedii Szekspira* (2007), *Trop innego głosu w angielskiej poezji religijnej epok dawnych* (2011), *A Gift for Our Times. George Herbert and Post-Phenomenology* (2016), *Teologie Szekspira* (2017), a także wielu artykułów poświęconych związkom literatury z filozofią i teologią.